

Gospodarka o obiegu zamkniętym – wybór zdrowego rozsądku?

Ponad 100 osób - przedstawiciele 40 miast i gmin zainteresowanych wdrażaniem nowoczesnej gospodarki odpadami, reprezentantów Urzędu Marszałkowskiego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz miejscowych przedsiębiorców - zgromadziła konferencja pn. „Gospodarka o obiegu zamkniętym (GOZ) szansą na zrównoważony rozwój gmin”, zorganizowana pod patronatem Marszałka woj. Mazowieckiego w Płońsku w dniu 4 października br. w ramach projektu „Podnoszenie kompetencji polskich jednostek samorządu w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym oraz wykorzystanie OZE z użyciem technologii informatycznych, w oparciu o doświadczenia norweskie”.

Płońska konferencja, której moderatorem był Jerzy Żelichowski, pełnomocnik burmistrza ds. współpracy ze spółkami komunalnymi, stała się platformą wymiany zdobytych doświadczeń i poglądów przedstawiciele samorządów mazowieckich i przedstawiciele partnerów norweskich (norweskiej Gminy Nes, jej spółki komunalnej Esval Miljopark oraz gminy Frogn) w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ).

Gospodarka o obiegu zamkniętym (ang. circular economy) to zupełnie nowe podejście do cyklu życia produktów opierające się na odejściu od modelu linearnego „weź – zużyj – wyrzuć”, a przejściu na model cyrkularny - „zamknięty obieg”. Zwiększenie m.in. takich działań jak recykling i ponowne użycie produktu przynosi korzyści zarówno dla środowiska, jak i gospodarki, m.in. w postaci oszczędności surowców czy mniejszej ilości odpadów.

Uczestników konferencji powitał burmistrz Miasta Płońsk, Andrzej Pietrasik, od lat skuteczny zwolennik racjonalnego gospodarowania odpadami w mieście.

Urszula Pawlak, wicedyrektor Departamentu Gospodarki Odpadami oraz Pozwoleń Zintegrowanych i Wodnoprawnych w Urzędzie Marszałkowskim przedstawiła aktualną sytuację Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami na lata 2018-22, który mimo akceptacji KE pozostaje zawieszony w oczekiwaniu na rozstrzygnięcie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

O aktualnej sytuacji w zakresie wdrażania gospodarki o obiegu zamkniętym w kraju i UE mówił Krzysztof Choromański ze Związku Miast Polskich, natomiast Tomasz Potkański, zastępca dyrektora biura ZMP przedstawił zakres i rezultaty projektu realizowanego przez partnerstwo Związku Miast Polskich (ZMP, lider), Norweskiego Związku Władz Lokalnych i Regionalnych (KS), Stowarzyszenia Gmin Polskiej Sieci „Energie Cites” oraz Mazowieckiego Stowarzyszenia Gmin na rzecz Rozwoju Społ. Informatycznego (MSSI). Projekt ten miał na celu pogłębienie współpracy podmiotów w nim uczestniczących po stronie polskiej i norweskiej oraz przygotowanie ich do wspólnego aplikowania o środki w ramach kolejnej perspektywy NMF i MF EOG 2015-2020. Zdobyć wiedzę o rozwiązaniach norweskich w zakresie rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym (m.in. nt. specjalistycznej selektywnej zbiórki odpadów elektronicznych i powtórnego wykorzystania przedmiotów gospodarstwa domowego) oraz zastosowaniu wydajnych rozwiązań z zakresu OZE w budynkach publicznych z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań informatycznych umożliwiła wizyta studyjna we wrześniu tego roku. 18 przedstawiciele polskich samorządów gminnych, burmistrzów i przewodniczących rad, odwiedziło gminy Frogn i Nes, spółki komunalne Esval Miljopark i BrukaNes, klastr energetyczny (OREEC) w Lillestroem i jego oddział edukacyjny w Lindum oraz Stowarzyszenie Promocji Pomp Ciepła NOVAP w Oslo, a także Norweski Związek Władz Lokalnych i Regionalnych (KS).

Podczas tej wizyty studyjnej uczestnicy mieli okazję zapoznać się z działaniami istniejącego od kilkunastu lat klastra OREEC (Oslo Renewable Energy and Environment Cluster) w Kjeller, zrzeszającego 90 partnerów: przedsiębiorstw, instytutów badawczych i edukacyjnych oraz podmiotów publicznymi działających w dziedzinie energii odnawialnej i środowiska w regionie Oslo. W Płońsku także planuje się utworzenie klastra, który przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności i

innowacyjności lokalnej gospodarki, a także poprawy bezpieczeństwa energetycznego i stanu środowiska naturalnego. Ideę klastra i koncepcję jego utworzenia (początkowo z udziałem gminy miasta Płońsk, PEC, PGK i PGE Dystrybucja Sp. Z o.o.) zaprezentowali dr Grzegorz Gałek z UKSW w Warszawie oraz dr Jarosław Osiak z WSEiZ w Warszawie.

Goście z Norwegii, Jonny Eriksen oraz Bjørn Nordvik przedstawili funkcjonujące w norweskich gminach Nes i Frogn (które są partnerami odpowiednio Płońska i Milanówka) innowacyjne systemy recyklingu ziemi i podejście holistyczne w projektowaniu budowlanym zapewniające trwałość ekonomiczną i środowiskową w perspektywie cyklu życia (LCCA – life cycle cost analysis). Na terenie odwiedzanego w ramach wizyty studyjnej Esval Miljøpark (Parku Środowiskowego) w gminie Nes funkcjonuje punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz jedna z najnowocześniejszych w Europie biogazowni, w której przetwarzane są odpady spożywcze z Oslo, a wyprodukowany metan służy do napędu autobusów komunikacji publicznej w Oslo. Obecnie prowadzone tam działania obejmują m.in. oczyszczanie zanieczyszczonych gleb i frakcji przemysłowych, przyjmowanie odpadów organicznych z Oslo i gminy Nes, pozyskiwanie gazu wysypiskowego i wykorzystanie go w przetwarzaniu odpadów żywnościowych, przyjmowanie popiołu (recykling metali): sortowanie metali z popiołu ze spalarni z gminy Oslo w celu dalszego przetwarzania oraz funkcjonowanie stacji odbioru i unieszkodliwiania odpadów.

Szanse i zagrożenia we wdrażaniu GOZ omówił Dariusz Matuszewski, Prezes Zarządu PGK w Płońsku Sp. z o.o., natomiast Beata Klik, kierownik Referatu Odpadów, Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej UM w Płońsku, przedstawiła innowacyjny pojemnik na odpady elektroniczne. Wkrótce w kilkunastu gminach członkowskich Mazowieckiego Stowarzyszenia Gmin na Rzecz Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (MSSI) w ramach projektu norweskiego pojawią się również takie specjalistyczne pojemniki.

Mówiąc o rozszerzonej odpowiedzialności producenta jako ważnego źródła finansowania gminnej gospodarki odpadami Krzysztof Kawczyński z Krajowej Izby Gospodarczej podkreślił, że obecnie funkcjonujący w Polsce system opłat w gospodarce odpadami nie spełnia oczekiwań - wymaga gruntownej i pilnej modyfikacji. Polskie dopłaty do recyklingu i odzysku w ramach ROP są bowiem w Polsce od lat karykaturalnie niskie – polscy przedsiębiorcy płacą obecnie za opakowania detaliczne ok. 1 PLN/rok/mieszkańca, podczas gdy w UE opłata ta wynosi od 5 do 15 EURO.

Na zakończenie Hanna Marliere, Dyrektorka Zarządzająca Green Management Group wielostronnie omówiła zagadnienie utraty statusu odpadu jako jedno z głównych wyzwań systemu gospodarki odpadami, natomiast Marzena Omiecińska z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska podsumowała cztery cykle kontrolne przestrzegania przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w latach 2013-2016.

Po południu zainteresowani mieli możliwość obejrzenia Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Płońsku.

Powróćmy do wyjściowego pytania: czy gospodarka o obiegu zamkniętym jest rzeczywiście szansą na zrównoważony rozwój gmin? Czy faktycznie jest wyborem zdrowego rozsądku? Konferencyjne wystąpienia przekonują, że na oba pytania można odpowiedzieć twierdząco, a to oznacza, że rozsądek nakazywałby tę szansę wykorzystać. Prelegenci jednoznacznie wskazywali w swoich wystąpieniach na konieczność dokonania takiego wyboru.

Norweskie doświadczenia potwierdzają, że nawet zamożne kraje, a może zwłaszcza one, przyjmują kurs na zmniejszenie zużycia surowców naturalnych. Ich miejsce wszędzie, gdzie to możliwe, powinny zająć te surowce, które są już w obiegu gospodarczym. Jak to powinno wyglądać w procesie budowlanym znakomicie ilustrują przykłady działań gmin Nes i Frogn. To, że doświadczenia norweskie mogą być impulsem przyspieszającym wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym, potwierdzają przykłady rozwiązań zaadaptowanych z sukcesem w Płońsku.

W procesie wdrażania GOZ ważne będzie także domykanie obiegu energii. Idealnym narzędziem do tego wydaje się klaster energetyczny, którego powstanie i działalność zapewne będzie kolejnym etapem wdrażania gospodarki o obiegu zamkniętym w Płóńsku.

Chociaż wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym oznacza nie tylko gospodarowanie odpadami komunalnymi, to jednak znaczna część przyszłych wyzwań w Polsce i na Mazowszu będzie związana z odpadami. W tym obszarze GOZ jest wciąż wiele do zrobienia. Po konferencji wiemy już, jakie powinny być priorytety. Znamy również największe zagrożenia.

Jednak najważniejszy wniosek z konferencji jest taki, że bez partnerskiej współpracy żaden ze wskazanych priorytetów nie zostanie zapewne osiągnięty. Dobrym przykładem takiej współpracy jest finalizowany właśnie obecnie projekt „Podnoszenie kompetencji polskich jednostek samorządu w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym oraz wykorzystanie OZE z użyciem technologii informatycznych, w oparciu o doświadczenia norweskie”. W ramach projektu udało się zaprosić do współpracy kilkudziesięciu partnerów. Dobra dotychczasowa współpraca daje nadzieję na to, że i w przyszłości działania na rzecz mazowieckiej gospodarki o obiegu zamkniętym będą wzorcowym przykładem.

[Program](#)

[Prezentacje](#)